

WWF Ελλάς

Λεμπέση 21
117 43 Αθήνα

Τηλ: 210 3314893
Φαξ: 210 3247578
i.christopoulou@wwf.gr
www.wwf.gr

Ορειβατικά-πεζοπορικά μονοπάτια – Συμμετοχή στη δημόσια διαβούλευση

Αύγουστος 2016

Παρατίθενται παρακάτω οι παρατηρήσεις που κατέθεσε η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς στη δημόσια διαβούλευση επί του σχεδίου υπουργικής απόφασης «Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών».

Άρθρο 1: Η πρωτοβουλία του ΥΠΕΝ να ορίσει ένα νομικό θεσμικό πλαίσιο για τα μονοπάτια είναι καταρχήν θετική. Τα μονοπάτια εξάλλου μπορούν να συντελέσουν στη προβολή της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας και στην ευαισθητοποίηση για την καλύτερη προστασία της. Επιπλέον δίνουν ευκαιρία για επαφή με τη φύση και τόνωση της ψυχικής και φυσικής ευεξίας των επισκεπτών. Η αξιοποίηση των μονοπατιών μπορεί να αποτελέσει μοχλό για την αειφορική ανάπτυξη της χώρας και παράγοντα ενίσχυσης της τοπικής και εθνικής οικονομίας.

Το παρόν σχέδιο ΥΑ ωστόσο χρειάζεται μεγαλύτερη προσοχή και καλύτερη επεξεργασία για να μπορέσει πετύχει τον σκοπό του. Δεδομένων των πολλών (συχνά εγκαταλελειμμένων) μονοπατιών της χώρας μας, τόσο στον ηπειρωτικό όσο και στον νησιωτικό χώρο, θα πρέπει η ΥΑ να δώσει έμφαση και προτεραιότητα στη διατήρηση, συντήρηση και αξιοποίηση υφιστάμενων μονοπατιών πριν την χάραξη και κατασκευή νέων μονοπατιών.

Είναι δεδομένο ότι τα μονοπάτια έχουν επίσης συχνά πολύ-λειτουργικό χαρακτήρα και μπορούν να εξυπηρετήσουν πολλές και διαφορετικές χρήσεις, ωστόσο ο χαρακτήρας αυτός δεν διακρίνεται στην περιγραφή και τις κατηγορίες που διατυπώνει το σχέδιο ΥΑ και θα πρέπει να συμπληρωθεί. Διαφοροποίηση είναι απαραίτητη για τα ποδηλατικά μονοπάτια καθώς οι προδιαγραφές κατασκευής/συντήρησης είναι διαφορετικές ενώ διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος για τους πεζοπόρους (άρθρο 2). Ενώ η διαφοροποίηση που προβλέπει το άρθρο 3 δεν είναι κατανοητή και για αυτό προτείνεται να διαγραφεί.

Στο πλαίσιο της πολύ-λειτουργικότητας των μονοπατιών θεωρούμε απαραίτητη για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της ΥΑ, τη συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (βλ. περ. μονοπατιών κρασιού, καπνού και ελιάς), το Υπουργείο Πολιτισμού (βλ. περ. ιστορικό μονοπάτι, καλντερίμι) και το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Την ΥΑ χαρακτηρίζει η βεβαιότητα ότι τοπικές ή περιφερειακές αρχές και υπηρεσίες έχουν τη δυνατότητα (προσωπικό, πόρους και μέσα) καταγραφής, επίβλεψης ή/και συντήρησης υποδομών, κάτι ωστόσο που τόσο η εμπειρία όσο και η τρέχουσα οικονομική κατάσταση διαψεύδει. Συνεπώς η πρόβλεψη για νέες υποδομές (π.χ. χώροι δασικής αναψυχής) ή υπηρεσιών (π.χ. καταγραφή μονοπατιών ή αποκομιδή απορριμμάτων) θα πρέπει να είναι περιορισμένη. Επιπλέον θα πρέπει να προβλέπεται η συμμετοχή και η συνδρομή συλλόγων και σωματείων πεζοπορικών, ορειβατικών, τοπικών εξωραϊστικών συλλόγων, αλλά και περιβαλλοντικών συλλόγων, σωματείων και οργανώσεων τοπικής ή εθνικής εμβέλειας και κυρίως των χρηστών των μονοπατιών.

Για να μπορέσουν να συνδράμουν χωρίς να υποβαθμίσουν την φυσική κληρονομία της χώρας, αν και είναι δεδομένο ότι μπορούν να «διασχίζουν...φυσικά τοπία καθώς [και] να περνούν μέσα

από προστατευόμενες περιοχές», δεν μπορούν να περνούν «μέσα από κάθε είδος οικοτόπου», καθώς η διάσχιση κάποιων τύπων οικοτόπων, ειδικά οικοτόπων προτεραιότητας της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ θα μπορούσε να οδηγήσει στην υποβάθμιση ή/και καταστροφή του άμεσα (μέσω της χρήσης) ή έμμεσα (μέσω π.χ. της εκδήλωσης μιας δασικής πυρκαγιάς). Προτείνουμε τη διαγραφή του εδαφίου «μέσα από κάθε είδος οικοτόπου».

Στο μέλλον θα ήταν σκόπιμη η συμπλήρωση του νομικού πλαισίου και με προδιαγραφές που να αφορούν σε θαλάσσια και υποβρύχια μονοπάτια και διαδρομές. Βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη παρόμοιες πρωτοβουλίες από ιδιωτικούς φορείς (π.χ. Δυτική Λέσβος, Γυάρος, Λέρος) και η νέα αυτή οπτική θα συμβάλλει στη διατήρηση και προβολή και του θαλασσίου περιβάλλοντος. Η αξιοποίηση της εμπειρίας των πρωτοβουλιών αυτών, μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία σχετικών προδιαγραφών ώστε η προοπτική που δίνεται για τον θαλάσσιο χώρο να βασιστεί στο πλέον κατάλληλο πλαίσιο σχεδιασμού και λειτουργίας.

Η παράταση της διαβούλευσης θα επέτρεπε μεγαλύτερη συμμετοχή από περισσότερους φορείς που έχουν εμπειρία στην καταγραφή, προστασία, διάνοιξη, συντήρηση και κυρίως χρήση των μονοπατιών. Η διαβούλευση εκκίνησε στις 22/7 και για ένα μήνα κατά τον οποίο είναι λογικό αρκετοί φορείς να μην έχουν καν πληροφορηθεί για την παρούσα διαβούλευση. Ειδικά σε αυτή την περίπτωση όπου δεν υπάρχει χαρακτήρας επείγοντος ή πίεση χρόνου, το Υπουργείο θα επωφελείτο από μεγαλύτερη συμμετοχή στη διαβούλευση.

Άρθρο 6: Θα πρέπει να αποφευχθούν οι υποδομές με εκτενείς υλικές κατασκευές που στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι αναγκαίες και αυξάνουν αναίτια το κόστος σχεδιασμού, κατασκευής και στη συνέχεια συντήρησης. Αρκετές υποδομές λόγω κακού προγραμματισμού, καταστρέφονται από το χρόνο και τα καιρικά φαινόμενα και αποτελούν πλέον απορρίμματα εντός των διαδρομών. Επίσης πολλές φορές όχι μόνο δεν συμβάλουν στην ασφάλεια των πεζοπόρων αλλά αυξάνουν τον κίνδυνο λόγω φθοράς. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα μονοπάτια στον ελλαδικό χώρο δεν χρειάζονται παρά μόνο καθαρισμό, σωστή σηματοδότηση, χαρτογράφηση και δημοσιότητα προς τους χρήστες. Οι υπόλοιπες υποδομές πρέπει να εξετάζονται σοβαρά και να πραγματοποιούνται μόνο όπου είναι απολύτως αναγκαίες.

Άρθρο 12: Η δημιουργία μητρώου μονοπατιών, και σχετική ηλεκτρονική γεω-πληροφοριακή βάση είναι μία πολύ σημαντική εξέλιξη. Η πρόβλεψη θα πρέπει να είναι η βάση αυτή να είναι διαθέσιμη και προσβάσιμη ηλεκτρονικά στο κοινό και ο εμπλουτισμός και η ενημέρωση της θα πρέπει να μπορεί να γίνεται τακτικά και με εύκολο τρόπο από τους ίδιους τους χρήστες. Για παράδειγμα θα πρέπει να είναι ενιαία και συνδεδεμένη με την καταγραφή και το δικτυακό τόπο που προβλέπει η παρ. 4 του άρθρου 5.

Με αυτή την προϋπόθεση μπορεί να αποτελέσει ένα στοιχείο απαραίτητο για την ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας και της τοπικής ή εθνικής αειφορικής ανάπτυξης.

Παράρτημα Ι, παράγραφος Β9: Η πρόβλεψη της παραγράφου Β9 του Παραρτήματος Ι, ώστε να «εντοπίζονται οι ευαίσθητες θέσεις» είναι απαραίτητη για όλες τις προστατευόμενες περιοχές και εφόσον υπάρχουν θα έχουν θεσπιστεί και με βάση τις ειδικότερες διατάξεις που διέπουν την περιοχή (π.χ. πράξη χαρακτηρισμού, σχέδιο διαχείρισης), καθώς τα μονοπάτια μπορεί να διασχίζουν προστατευόμενους τύπους οικοτόπων, να εισέρχονται π.χ. σε κρίσιμες περιοχές φωλεοποίησης ειδών πανίδας και να προκαλείται όχληση ή υποβάθμιση ακόμα και χωρίς να υπάρχει σχετική πρόθεση ή γνώση. Τέτοιου είδους «συγκρούσεις» μπορούν να αποφευχθούν με τη συνεργασία των αρμόδιων φορέων, την πρόβλεψη για τον εντοπισμό των ευαίσθητων θέσεων και των αντίστοιχο σχεδιασμό που θα επιτρέψει την απόλαυση της περιοχής από όλους τους χρήστες.